

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

4 Vtrum satisfacias obligationi eleemosynæ, si rem, qua proximus indiget,
mutuas, vel dilata solutione vendas, vel dones sub conditione, vt reddat
acceptum, si ad pinguiorem fortunam venerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

nullius momenti. Ex quo patet.

Ad secundum argumentum sic accipientem in extrema necessitate res sibi necessarias non peccare contra iustitiam, quia tu debebas eas illi ex charitate concedere, neque sic accipiente impedire potes, quia ea conditione ab auctore natura donata sunt, ut ex charitate impetrari indigeni renearis.

Ad tertium concedo à indice cogi posse diuinitatem superflua habentem, ut egenis succurrat, sicut potest cogiebatur, ne se inebriet, vel fornicans ne fornicetur, quia iudicii competit leges omnes facere obseruari.

P V N C T Y M . IV.

Vtrum satisfacias obligationi elemosynæ, si rem, qua proximus indiger, mutuas, vel dilata solutione vendas, vel dones sub conditione, vt reddit acceptum, si ad pinguiorem fortunam venierit.

1. Si proximus indiger non re, sed usi sufficit, si usum dones, et non rem.
2. Si proximus indigens habet alibi bona, satisfacias mutuando vel vendendo.
3. In quo sita sit controvèrsia.
4. Qui affirman, & quibus probent te satisfacere mutuando verus agent.
5. Probabiliter est obliatum esse donare extremè indigeni.
6. Idem est dicendum de patiente grauem necessitatim, tametsi aliqui contrariant sentiantur.
7. Cum obligatio mutuare, non potes lucrum cessans deducere in padum.
8. Omissens dare elemosynam, cum ex charitate tenetur, non tenetur ad damnum.

HAc in te primò certum est, si proximus non re, sed usi illius indiget, te non esse obliatum rem donare, sed folium vnum. Explico. Indiget proximus equo, vesti, aut alia re, quia transacta necessitate perlegerat, non teneris ei vestem, aut equum donare, sed sufficit, si dones illius vnum, quia folius vnum est illi necessarius: charitas enim folium obligat, ut proximi necessitatis succurras, non autem, ut proximum dites, sic Valent. 2. 2. dispu. 3. qu. 9. p. 4. vers. septim. certissimum est, ut nō vers. ac per hoc patet responso Suarez dispu. 7. de charit. scđ. 5. num. 4. Valq. opus. de elemosyna. cap. 1. dub. 6. num. 51. Coninch. dispu. 27. dub. 9. nu. 147. Bonac. dispu. 3. qu. 4. de charit. p. 6. num. 16.

2. Secundo certum est, si proximus tua re, vsique illius indiget hic, & nunc, habetque alibi bona, quibus satisfacere possit, vel spem proximam habendi ex successione, vel labore proprio, & industria à suo statu non aliena, satisfacies obligationi elemosynæ, mutuando, vel commodando, vel vendendo. sic Valent. vers. septim. certissimum. Coninch. num. 149. Suarez num. 3. Bonac. num. 15. Valq. num. 53. Ratio est, quia hic non est alibi pauper, cum non si impliciter indiget, indiger enim tantum pro determinante aliquo loco, & tempore. Ergo non teneris illi absoluere donare. Item habens alibi bona diues est absoluere, non igitur respectu illius obligare potest elemosynæ gratuitæ præceptum. Quod si alibi non habeat bona, habeat tamen spem habendi, cum illa spes pretio sit estimabili, absoluere dici potest de presenti bona haberi, quibus imponi possit obligatio satisfaciendi. Item si proximi necessitati subvenire potes seruando indemnum, que ratio est potest, quominus facere non possis? Quia omnia confirmantur, Genef. 23. exemplo Iacob, qui euidenti fratri cibum vendidit, & exemplo Ioseph, Genef. 41. & 42, qui ab Aegyptiis fame laborantibus pro frumento tradito terras accepit, & exemplo Tobias, qui Gabelo sub chirographo mutuum dedit, quia iij omnes non erant absoluere, & simpliciter pauperes, cum bona aliunde haberent.

3. Controvèrsia ergo est, an proximo existenti in extrema necessitate, quique neque haber aliiude bona, quibus fibra radicum reddere possit, neque spem habendi illa absque notabili difficultate, rēcēnari gratis dare, vel trāfici mutuando?

4. Affirman plures te satisfacere mutuando, neque teneri gratis dare. Sic Nauat. cap. 17. num. 6. & cap. 24. num. 5. Coquernias regul. peccatum, 2. part. 5. 1. m. 4. Tolci. lib. 5. cap. 2. sequuntur Adrian. quolibet. 1. artic. 2. circa medium, & in 4. in mat. de refusis. quas. 33. Mouentur, quia folium teneris necessitati proximi subvenire, & haec subvenitur aequum munro, ac donatione. Ergo potes quo d' malueris eligere. Item facta murnatione tollitur necessitas proximi: sublata autem necessitate non obligat elemosynam. Ergo. Hanc tamen sententiam approbant grauissimi Doctores sub quadam limitatione, scilicet vi mutuum non sit absolutum, sed conditionatum, scilicet si proximus ad lautiorem fortunam deuenierit. Sic Valquez in opuscul. de elemosyna. cap. 1. dub. 6. num. 54. Lessius lib. 2. de iustit. cap. 16. an. 1. num. 11. Et mouentur

quia hac via satisfacis præcepto elemosynæ, cum gratis dones, quæ proximo necessaria sunt: cui donationi non obstat gratiam impositum restituendi acceptum, casu quo venerit ad pinguiorem fortunam. Quod vero murum abfolurum est non possit, probant, quia si absolutè mururess, obligares egenum transfacta necessitate, ut pro viribus conaturer satisfacere obligacioni contractæ ipsiusque à religione, statque perfectionis assumente impedires, si manens in seculo positer acceperum reddere. At executo viuis præcepti non debet alterius executionem impediare. Ergo executo præcepti elemosynæ non debet obligare accipientem absolute, vt reddit acceptum. Ex obligatione autem sub conditione non impeditur ab statu perfectionis. Ergo bene potest elemosynam tribui sub hac obligatione conditionata, & non absoluta.

5. Dicendum ergo existimo probabilius esse, te non posse sub obligatione absoluta, aut conditionata, si qui extremè indiger, & verè pauper est, succurrere sic pluribus relatis docet Valent. 2. 2. dispu. 3. quas. 9. punt. 4. vers. septim. certissimum est. Torres dispu. 8. 2. dub. 6. & 7. Aegidius Coninch. dispu. 27. dub. 9. num. 151. Bonacina dispu. 3. quas. 4. punt. 6. num. 15. Reginaldus lib. 4. cap. 20. num. 260. Suarez dispu. 7. scđ. 5. num. 2. Ratio præcipua est, quia Scriptura, & Patres nominis elemosynæ præcipue intelligunt donationem absolutam sine illo onere, & obligatione retinutionis, vt colligitor ex parabolâ incidentis in latrones, Luke 10, cui nulla fuit imposta obligatio reddendi acceptum. & ex modo lequendi Patrium, qui dicunt diuitias superflua dispensantes, non bona propria, sed pauperum dispensare. Si autem pauperibus imponi positer obligatio reddendi acceptum etiam sub conditione, non bona ipsorum, sed potius diuitias dispensarentur. Ut ergo hanc obligationem excluderent, evidenter vii fuisse illo modo loquendi. Secundo, vel accipiens elemosynam spem habet ab aliis magna difficultate fore, ut possit acceptum restituere, vel non: si habet, iam non est it, & ipse pauper. & ita poteris illi non donare, sed absoluere mutuare; si autem caret tali ipse illi obligatio absoluta imponi non potest: tum quia esset contra charitatem talis impositio, cum ex charitate tenetis proximum à gravi necessitate, seu difficultate liberare, si facile possistum quia esse inutiles talis obligatio quam ipse subire non tenetur ob opus ex charitate sibi debitum. Impone autem obligationem sub conditione, expectando præcisè casum fortuitum, si forte, inquam proximus ad lautiorem fortunam venerit præterquam quod adest, & solitus liberalitatem, quam Parcs in elemosyna facienda recognoscunt. Adde, illud onus, & obligatio etiam sub illa conditione imposta pretio est estimabilis. Ergo tribuens elemosynam sub hoc onere non gratis tribuit. Ergo præceptum elemosynæ nunquam obligabit ad gratuitam, & liberalem donationem: nam si in aliquo casu obligare posset, maximè cum proximus eget extremè, & re, & ipse pauper est. Dicere autem hoc præceptum nunquam obligare ad liberalem, & absoluere donationem nec pius est, nec practicè probable, affirmat Suarez super. Ergo. Neque obstant in contrarium adducta.

Ad primum nego te solitus teneri subvenire necessitati proximi, sed debes eam debito modo iuxta regulas charitatis subvenire.

Ad secundum concedo facta mutuazione tolli necessitatem, sed nego mutuacionem valere, quia contra charitatem est: quod non solùm procedit in mutuacione absoluta, sed etiam conditionata ut ex probatione nostra sententia lieget.

6. Sed inquires, an idem dicendum sit de elemosyna facienda patienti gratem necessitate, vel communis? Negat ram de communis, quam de gravi necessitate Loïca 2. 2. scđ. 3. dispu. 19. num. 53. Mouentur, quia iis non debet sustentare aque ac patientibus necessitatibus, sed etiam paternis obligare, cum nulla sit spes faciendi, sed etiam paternis grauem, vel communem necessitatem, tanguntur verè pauper caries ipse faciendi acceptum in remedium illius. Ergo si obligatus es in extrema necessitate per donationem succurrere, etiam in iis es obligatus. Ade, elemosynæ, que pro iis necessitatibus præcipue communibus subleuantur importuntur, ita leues sunt, & modicæ, ut ridiculum videatur velle accipientem ad sublevandum obligare, cum nulla sit spes fore, ut possitis sine notabili difficultate acceptum restituere. Item ab auctore natura omnia hac temporalia conceduntur ad subleuandas hominum indigentias. Ergo possita indigentia in proximo, ei debent ex charitate donari. Vnde enim constat, quod possimus mutari? sic Coninch. dispu. 27. dub. 8. n. 15. & 151. Suarez dispu. 7. scđ. 5. n. 7. Valent. 2. 2. dispu. 3. quas. 9. punt. 4. vers. septim. certissimum. Neque obstat fundamentum contradictionis. Fatoe non aequum debet sustentacionem grauem necessitatem patienti, ac patienti extremam, sed quia utrique absoluere debetur, esto ut strictius quam auctor, ideo affirmo te obligatum esse in utraque necessitate constituto gratis succurrere.

7. Secundo inquires, an in iis casibus, in quibus debes elemosynam mutui facere, possis lucrum cessans deducere in pa-

Hum. , affirmat Bonacina disp.3. quest.4. de charitate, punct.6. §.n.
16. verific. sed mihi probabilius. Mouentur, quia non peccas con-
tra iustitiam, cum non tenearis ex iustitia ad mutuandum fine
patio. Dicendum tamen est nullo modo te post ad lucrum, cef-
fians obligare muruatarium, quia in tantum obligare potes, in
quantum licet lucrum poteras acquirere. At stante necessitate
mutuandi non poteras lucrum acquirere, quia tenebaris murua-
rit, ergo, sic Valq. de elemosyn. cap.1. dub.6. num.57. fine.

10. Tertio inquires, an omittens dare elemosynam, cum
teneat ex charitate, obligatus sit restituere daimna inde consu-
gencia;

Respondeo probabilius esse non teneri; quia obligatio resti-
tuendi solum oritur ex lafatione iustitia. sic Couar. 2. var. cap.14.
num.5. Nauarr. cap.24. num. 7. Suarez disputatio.7. de charitis. sect.6.
num.2.

P V N C T Y M. V.

Qua ratione Ecclesiastici arctiūs obligentur,
quam facultates ad ele-
mosynam.

1. In omnibus casibus, in quibus laici obligantur, obligantur & cle-
ri. Et in quo difficultas constituit.
2. Bona clericorum sunt in triplici differentia. Et qua hac
est.
3. Ex bonis patrimonialibus, aut quasi non alio titulo obligantur
clericis elemosynam facere quam laici.
4. Clerics ex patrimonialibus bonis in sui sustentationem insu-
men potest ex redditibus beneficij tantundem in vius, quos
volueris expendere.
5. Idem si se parere viuendo minus insumatur in sui sustentationem,
quam insumere potest.
6. Beneficiari tenetur ex redditibus beneficij, qua sibi supersunt,
in elemosynam; vel pia opera expendere sub obligatione pec-
cat mortalis.
7. Quod si gratias, quantitas, quam dependent beneficiarii in viis
profanos peccatum mortale committi.
8. Qui repudiant debita cuiuscumque beneficiario pro congrua eius
sustentatione.
9. Pro qualitate beneficii maior, vel minor quantitas assignanda
et beneficiario pro congrua eius sustentatione.
10. Quo clericis est nobilior, & doctor, eo plus assignandum
et pro congrua eius sustentatione, tamen nisi aliqui contrarium
sentiant.
11. Non sunt facile beneficiari donantes consanguineos condemnandi.

1. **N**on est dubium in omnibus casibus, in quibus laici obli-
gantur elemosynam facere. Ecclesiasticos arctius obli-
gatos esse, qua ratione Iuratus debent esse partes pauperum, &
aliis exemplum, benix dixit Suarez disp.7. de charis. sect.6.n.3.
controversia enim solum est, an in aliis casibus obligentur: cum
cum ex lati probabilis sententia facultares obligati non sint in
gravi necessitate constitutis succurrere ex iis, que sibi necessaria
sunt tam ad presentem statum cum decencia conservandum,
quam ad altiorem probabilitatem obuenturum, & constitutis in
comuni necessitatibus, ferè nullus est, qui affirmet ex iis bonis
sunt ad statum praesentem, vel futurum necessitatis obligatos esse.
Est difficultas an idem dicendum sit in personis Ecclesiasticis?
Pro cuius decisione:

2. Primitio triplicia bona habere posse clericis. Primum, bo-
na patrimonialia, que successione obuenient, ad quae reducuntur,
qua donatione, labore, & industria sunt acquisita. Secundo, bona
mutua Ecclesiastici ministerii acquisitione, v. g. stipendia pro cele-
bratione Missarum, pro verbis Dei predicatione, pro administratio-
ne sacramentorum, etiam hanc omnia ex obligatione sunt.
Item quod datur pro vicaria temporis. Si hac vocantur quasi
patrimonialia. Tertio, sunt bona merita Ecclesiastica, scilicet ex
beneficio pecepta, qualia sunt annui fructus ex decimis, ca-
pellanis, aliquis plus legitim beneficio annexis. Sic Cordub. lib.1.
94.8. in princ. Nauarr. tract. de redditib. qu.1.n.4. Coninch. disp.
27. de charis. dub.11.n.173. Valq. opus de redditib. c.1. §.2. dub.1.nu.
16. Lefsius lib.2. cap.4. dub. 6. in princ. num.35. Molin. de iustis.
nat. 1. disp.142. in princ.

3. Secunda primitio ex bonis primi, & secundi generis, scilicet
bonis patrimonialibus, non alia via obligantur clericis elemosynam
facere, ac obligantur laici, qui codem modo illa possi-
ent, ac si laici essent, illorumque plenum habent dominium, &
liberam dispositionem, cum sicut industria fructus, & datur enim
illa bona à fidelibus in stipendum, & mercedem operis impensi
sunt illi onere, & obligatione: sic ex omnium sententia testatur
Valquez, Coninch. & Lefsius supra. Ex quo inferius posse clericis
cum ex iis bonis consanguineos dictere, & ad altiorem statum pro-
movere, sicut quilibet alias facultatis; quia solum ex redditibus
beneficij, qua bona sunt mere Ecclesiastica, hoc illi est prohibi-
tum à Trident. Jeff.2.5. c.1. de reformat. sic Doctores statim recesserunt.

4. Secundò infero, si clericus haec bona patrimonialia, vel quasi
patrimonialia in suam sustentationem influmar poterit compen-
sare ex redditibus beneficij, & ex illis tantundem in viis, quos
voluerit influmere: quia integra sustentatio beneficiario deberet
ex fructibus beneficij. Ergo si aliunde eam accipit, poterit com-
pensare. Et idem est, si in opera pia fructus patrimonialis consu-
mat, poterit tantundem ex fructibus beneficij accipere, quae in
opera pia debebaat impendi. Excipe, nisi expellat voluntatem
habuisse non faciendo recompensationem; nam in casu dubio
presumendum est habuisse; nemo enim presumendum est se vele-
ire suo priuare, sic ex Nauarr. & aliis affirmat Molin. tract.2.
de iustis. disp.145. in princ. Lefsius lib.2. cap. 4. dubitatio 6.
num.18.

5. Tertio infero, si beneficiarius parec vivendo minus influ-
mat, quam influmere posset in suam conguam sustentationem;
poterit de sic reservata disponere, ac de bonis patrimonialibus,
sive quasi, quia sic reservata computari debent, ut fructus indu-
striae, & laboris, sic Couar. in c. c. in officiis, de testament. n.2.
Nauarr. cap.25. n.127. & in apolo. de redditibus quesiti. monito 30.
& seq. & monito 78. optimè Molin. lib.2. de primogen. cap.10. n.50.
& no[n] Molin. Iesuita tract.2. de iustis. disp.145. vers. hinc vni. &
latius disp.146. in princ. Lefsius lib.2. c.4. dub.6. n.39. Coninch. disp.
27. dub. 11. n.192. Mol. de iustis. tract.2. disp.144. vers. prior vero
eiusdem sententia. Lefsius de iustis. lib.2. c.4. dub.6. n.47. & alij in-
præmissis.

6. Dicendum est beneficiarios teneri sub mortali elemosynam
facere, vel in alia pia opera expendere omnia bona, quae ex fructi-
bus beneficij sue congrue sustentationi superfluit, est ferè om-
nia sententia, vt testatur Valq. de elemosyn. cap.4.n.8. Valent. 2.2.
disp.3. quest.4. & disp.10. q.3. p.7. vers. sexi certum est. Coninch.
disp.27. dub.11. n.192. Mol. de iustis. tract.2. disp.144. vers. prior vero
eiusdem sententia. Lefsius de iustis. lib.2. c.4. dub.6. n.47. his
præmissis.

Fundamentum præcipuum sumitur ex Trident. Jeff.25. cap.1. de
reform. vbi sancta Synodus omnino Episcopis interdicti; & ne ex
redditibus Ecclesie confanguineos, familiareque ius augere
studcent, cum & Apostolorum canones prohibeant, sed res Ec-
clesiasticas, quae Dei sunt, confanguinei donent; sed si paupe-
res sint, eis, ut pauperibus distribuant, & paulo infirmis subiungit.
Quia vero de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibusunque
Ecclesiastica beneficia, tam facultaria, quam regularia
obstinentibus, pro gradu sua conditionis obseruant, sed etiam
ad sanctas Ecclesias Romanas Cardinales perinere decennit. Ex
quibus verbis, quae strictissimum præceptum continent, constat
manifestè non licere beneficiariis ex redditibus Ecclesie, hoc
est, ex fructibus beneficij aliquid in profanos vius expendere,
cum donatio facta confanguineis, quae profana, prodigaque non
est, prohibeatur. Secundò probo ex ipso iustis statu. Sunt enim be-
neficiarii præcipue curam animalium habentes, patres pauperum,
iuxta Trident. Jeff.28. cap.1. Ratione cuius debet pietate, & mi-
sericordia prælucere, & aliis esse in exemplum. Ergo sceluso præ-
cepto politio, ex ipso iustis statu est illis obligatio dandi elemo-
synam, amplius quam laici. Tertio, quia bona beneficij non con-
tentur data à fidelibus, nisi in sustentationem ministrorum, & ad
pauperum miseriā subleuantam, bonaque opera facienda. Ergo
qui in alios vius influmere, aduersus hanc intentionem pecca-
ret: sicut peccat collega, qui in aliquo collegio, & universitate
alitur eo fine, vt studiat, & postea reipublice profit, si orio
vicerit, & tempus terat, quia defraudat grauier intentionem fundato-
ris collegij, qui sustentationem illi luppedit, vt studeat,
non ut oriolus sit, & forte luxatiois. Quapropter non est audi-
endus Lefsius existimans ut tantum politio iub gravi culpa
obligatur esse beneficiarii, omnia quae sibi superfluit congrue
sustentationi, in pauperes, proisque vius influmere, non autem
iure naturali. Quia licet hoc sit aliquid inordinatio, non tamen
(inquit) videatur mortifera. Dicendum ergo est esse mortifera,
si in graui quantitate fiat, cum reliquo. Doctores id assertuerent:
ita vt Valquez de elemosyna. c.4. num.13. dicit: se nulium legibile
qui assereret ius in tantum homano ad id teneri. Ex quo si graui
ter peccare, tum ob scandalum, tum aduersus præceptum Tri-
dent. cum aduersus ius naturale, qui haec superflua iuri statutis in
quantitate graui donator venatoribus, histriis, acupibus,
paratis, & similibus, quia neque est opus plumbi, neque statutum
Ecclesiasticum decet, sic exprise Valquez de elemosyna, cap.4.
num.17. Secundò si Ecclesiasticos obligatos esse amplius quam
laicos necessitatibus pauperum subvenire, Nam obligantur pau-
perum necessitates inquirere, ne forte ratione illarum à recto iu-
stitia tramite deflectant. sic Valentia 2.2. disp.10. quest.3.
punct.7. vers. sexi certum est. Valquez de elem. fja. c.4. num.14.
Secundò obligantur omnia, quae suo statui præsenti superfluit,
in elemosynas, aliave pia opera influmere, cum tamen laici non
obligantur superflua status præsenti, si necessaria sunt, futuro
præsenti influmere; quia ex beneficij fructibus non licet benefi-
ciario aliorum statum quartare, sed præsenti decenter susten-
tare, cum tamen id laici licet. sic Valquez supra. Ad præsidentem
autem statum pertinet non solum prouidere suis, siorumque
necessitatibus præsidentibus, sed etiam verosimiliter futuris.

7. Dixi, peccate mortaliter beneficiatum, ex fructibus benefi-
cij congrue sustentationi superfluis, expendente in profanos
vius